

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫН ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ
НЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТЕРИНИН, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫН
ОБЛАСТЬ БОЛГАШ НЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИН ОРГАНЫ

1957
АПРЕЛЬ
16
ВТОРНИК
№ 76 (3788)

Өртөө 20 коп.

Горький, Арзамас, Киров областтары,
Марий, Мордва болгаш Чуваш АССР-лер-
нин көдээ ажыл-агый ажылдакчыларының
Горький хоорайга болган чөвүлел хура-
лынга 1957 чылдың апрель 8-те эш
Н. С. ХРУЩЕВТҮН чутазы (1—2—3
арынар).

РФСР-ниң Горький, Арзамас, Киров
областарының болгаш Марий, Мордва ба-
за Чуваш автономия республикаларының
көдээ ажыл-агый ажылдакчыларының
чөвүлел хуралының доктаалы (3 арын).
Горький хоорайның ажылчы чоннары-
ның 1957 чылдың апрель 8-те болган
митингинин резолюциясы (3 арын).
ДӨРТӨН ЧЕЛНУНДА: В. Н. Фео-
доров.—В. И. Ленинни Россияга чынып
келгени (3—4 арынар).

Н. Иванов.—Улут Октабрга алар
кылдыр (4 арын).
С. Комбуи.—Телевизия кичиргичи
(4 арын).
С. Тамба.—Башкылар хураагы ачтар
өрттөргөс (4 арын).
В. Чижов.—Сап-хөө чурумун тире
бас (4 арын).
Д. Спирин.—Социалист коопсуздары
вакзалар (4 арын).

Горький, Арзамас, Киров областтарының, Марий, Мордва болгаш Чуваш АССР-лерниң көдээ ажыл-агый ажылдакчыларының, Горький хоорайга болган чөвүлел хуралына 1957 чылдың апрель 8-те

Эш Н. С. Хрущевтун чугаазы

Эштер! Баштай азын каш айтыр-
ларга харыс бээрин чөпшөөр көрүңер.
«Колхозтарның Бүгү-эвилел сьезинин
чымырлар бе?» деп чөвүлел хуралын
бүтү киргизчилери айтырып турар-дыр.
Айтырып шын тургустунган. Партияның
ТК-ында болган чакка савап-оңалар-
ны солуккан болган мындг сьезинин
чымырларын ажытып деп санаан бис.
Мындажак сьезд чымырларын далай-
кан керөө чок деп санаан бис. Колхозтар-
нын быжылдар, оларның экономикаын
көдүрүр ужурут турган. Ам ол сорулган
канын-бир чөргө-биле чедип алган бис
деп бодалар мен, мында болганда колхозчу-
ларның сьезинин чымырлар болур тур-
ган. Ол айтырып талаш-биле савап-
оңаларны база дагын солукчу бис, мын-
чанга сьезинин чымырлар дугайында
айтырып бо чылдың төңүзүнде азы кел-
пир чылдың эгесинде шийиретинген
турар арталып.

Мындай айтырып база келген: «Силер-
ниң илеткелдериниз тевистеринде көр-
дүңгөй шышап, үстүртүр болган тур-
дугу өргөдөл башкаларын эде тургуза-
ры-биле холбаштыр, чамдык, чинчээл-
ге, Горький болгаш Арзамас областтарын
каттыштырар дугайында айтырыгын ха-
рута шийиреткен турар ирги бе?»
(Адыш чаксаашкыны).

А арзамасчылар болган горькийжилер
канчаар бодал турарың? (Адыш чаксааш-
кыны).

Ол бижикти кым бижзенин билеп алы-
ры сонугранчы-дыр, горькийжилер бе
азы арзамасчылар бе?

Олуттан үнер: Арзамасчылар.

Эштер арзамасчылар, канчаар санап
турар силер, мындай каттыжымшын
ажытып бе?

Үнер: Ажытып.

А горькийжилер канчаар санап тур-
арың?

Үнер: Ажытып.

Ол ийн областтарын каттыштырар ду-
гайында бодалын ойу келген хире-ди,
мынчанга ол шын. (Адыш чаксаашкы-
ны). Ам колхозтор быжылкан, муруну-
дагызынга бодалар, ам калдарын эли
шилпип алган, экономика илгериле-
ескен. Мынчанга ам ол ийн областтарын
каттыштырар болган административ-
тиг апаратты кызылары ажытып роль-
ду ойнар-илки. Ол чорук район органи-
зацияларын болган ылыгын колхозтар-
нын дуржулгалыг удуруткуллар-биле улам
эки быжылдар арганы берип, ахма-
херенгилерин чогуур камнагалын бээр
илки.

Адыш сөөлүңе, үшкү айтырыг.
Бистер эш Игнатов-биле болган Горький
областың еске-даа удурут ахмакчы-
лары-биле кады колхозка барып, ахма-
кчы-биле талашкын чөвүлел, Бюро-
д районун «Искра» колхозунун даргазы
Павел Михайлович Демина бо айтыры-
гын меңден салган. Чарыштын тилекчи-
лерин канчаар үнелер көрүтү, чинчел
кылдыр аларга, сүт талазы-биле кол чү-
чү: инектен саалда бе азы чүс гектар
черге хамаарыштыр алынган сүтүн
хемчээл болур бе? деп Павел Михайло-
вич элтирген.

Чүс гектар черге хамаарыштыр про-
дуктулар бүдүрер болбайын канчаар
деп азы харымдамын. Мындажак бистин
колхозустан шилчирип түтү чүс
хуваап апарганын ычма? деп ол мын-
чан чугаалады. Допчү-биле чугаалаар-
га, Павел Михайлович айтырыгын ка-
жарымаар салган болур ийин (натны).
айтырыгын эскерти салганын болуп ал-
ган, а болу марылдамы шийиреткен-
дерин күзөн болур ийин. Мынчанга мен
ол керекче килп тырта берген. Күз-
ениңе, күзевениңе-даа дөмөй-ле үс ши-
нчиге бол.

Мынчанга бодумун бодалым чу-
гааладым. Мындажак ийн колхозтар-
ның чедип алган түнөөдөрүн баштай
деннел көрөйүн. «Искра» колхоз-биле
«Тараачын» колхоз чангыс районда ту-
рар. «Искра» колхозка 1956 чылда чүс
гектар черге хамаарыштыр 358 центнер
сүтү бүдүргөн, а «Тараачын» колхоз-
та—ол база-ла эки колхоз—323 цент-
нерин бүдүргөн, чүс гектар черге чиге-
лесп санаарга: күрүңгө «Искра» кол-
хоз—157 центнер сүтү, «Тараачын»
колхоз—134 центнер сүтү саткан. Беш-
тайгы колхозка инектен-не 3.780 кило-
грамм, ийигизинге—4.082 килограмм,
тодарагалаарга хей сүт алынган. Бо
ажыл-агый чыныгын ады алдарының
дургузунда бир инектен-не «Искра»
колхозка 1.767 килограмм, «Тараачын»
колхозка—1.878 килограмм сүт саап
алган. Бо ажил-агый чыныгын ады
айдарының дургузунда чүс гектар черге
хамаарыштыр баштайгы ажил-агыйга
170 центнер, ийигизинге—148 центер

сүт бүдүртүнгөн. Чүс гектар черге кайы-
лайызының 9,9 болган 8,5 инектерин
онаажыр-дыр. Көдээ ажил-агыйның
ажылдагы чүс гектар черлеринге чи-
гелеп санаарга күрүңгө «Искра» кол-
хоз 37,2 центнер, «Тараачын» колхоз—
29,4 центнер эшти дужааган болган
саткан.

Кым тилөөңү? Мен бодарымга «Ис-
кра» колхоз шышап-тыр. А мындажак
шилчирип түстү область организациялар
«Тараачын» колхозка тымыскан-дыр.
Чангыс чоруктун күрүңгө ийн колхоз-
тун кайымы-даа эки деп чүвени чуга-
лаар керек. Оларның даргалары база эки
болуп турарын ийден-дыр. «Тараачын»
колхозтун даргазы—эш Кузнецов-биле
танымар аргалык болган бис, мындажак
жок оң чедикшилерин мындай болган-
да ажил-херекти билер кижилер, кижилер
органнистап билер кижилер.

(Адыш чаксаашкыны).

Мындажак, канчаарга-даа «Искра»
колхозту дээр деп санаар керек. Муру-
нунда биске шаңналарын инектен хей
сүт саап алган кижилерге тымыс тур-
ганы билдингир болай. А сүт бүдүрерин
чүс гектар черге хамаарыштыр чиге-
лесп санавайын турган. Колхозка он
инектериг турган, оларга бүгү чөмөр-
нүн чарыгдал, бир инектен-не 5—6 бол-
ган оон туржук 7 муң килограмм сүтү
ап болур. А 10 инектин орунуга 100
инектериг болуп, сүтү азын эвешти
алган, а күрүңгө сүтү оранчок хейнү
берип болур. Мындажак, бирин чөмөр кым
чаалап алганы? деп айтырып салдым
келер. Хей мындай болган ажилдагы
чүс гектар черлерге чигелесп санаарга
хей сүт бүдүргөн эки бирин чөмөр чаа-
лап алган болур.

Үнер: Шын-дыр. (Адыш чаксаашкы-
ны).

Бистер быжыг болган принципал-
ды болур ужурут бис. «Тараачын»
артефел колхозчулар менн шын билпип
алыр болган боттарының күштерин улам
оңоондор деп бодалар мен. Олар
«Искра» колхоз-биле чедикшилерин чар-
жыр дээрине түзүлгөн мен.

Эштер! Мында төлөөдөргө област-
тарның болган автономия республикалар-
ның колхозтарының болган советтарын-
ның көнүчү улуг аргаларынын силерге
болган чөвүлел хурал көргөсүңер. Силер-
ниң черинер, силерниң советтарын
болган колхозтарыңар география талазы-
биле шөлүгү таарымча чок байдалдарын
черлерде турар болган баш бөзү
көдүрүп болбас мындай хөрүн-климат
байдалдарың болуп, мындай болганда
еске республикалар-биле болган област-
тар-биле чарышка кирип шыдаас дээр
аажыг болар Москва болгаш харын
Москвадан еске-даа черлерде хей-хей
аштерде, а силерниң арнарыда чамдык
аштерде база далайдын берген.

Ол туржук мырынар шын эвес, а кол
нурулгалында чүчү-биле-даа үндөзүл-
гөсүңер. Силерниң черлеринер багай бе
мынча? Силерниң хөрүн-климат байда-
лдарыңар алырга, чүртүн хей-хей
райондары-биле чарык болган чарыш-
ка тилеп болур силер.

Кандашкын деп чүвени билбес сил-
ер, ону чамдык муруну талазы райо-
нарның көрүп эрткен шышап кылдыр
арбаан силер. Боттарыңарын черинер-
ге комулавайын көрүңер, оон-биле чор-
гаарлыгын, олче угаан-болууларын
улам-на салгынар, мынча боттарыңарын
колхозтарыңарын, райондарыңарын, об-
ластарыңарын болган республикалары-
ңарын дүргөн көдүрүңер силер. (Адыш
чаксаашкыны).

Херек кырында көрүңериз, бир эвес
черин дугайында болуп ээ болуп сагыш
салып база, ол силерниң байдалдары-
ңарга чүс берги дег-ди. Чүртта муру-
накчылар кылдыр санатынын, муруну
чүктүң колхозтарыңардан көргүзүңер та-
лазы-биле дээр колхозтар силерде бар-
дыр. Ставрополь крайнын «Россия» кол-
хозу-биле силерниң колхозтарыңарын
деннестирерин чөпшөөр көрүңер. Ол
колхозтун дугайын кым дыңаваан боор!
Оң дугайында хей чүдүр болган ном-
нар бижитинген. Ол мынап-ла эки кол-
хоз, ону бүгү чүт билер. Мындажак Чу-
ваш АССР-ниң мынап-ла база алдаржаа-
п колхозу болуп турар Ленин аттыг кол-
хоз, азы Горький областың амыдында
мында-ла сурагыжаан «Искра» колхозу
болган оон-ла эскер «Россия» кол-
хозка чөпсө деп бе мынча.

Көдээ ажил-агыйның ажилдагы чүс
гектар черинге хамаарыштыр «Россия»
колхоз 21,8 центнер эшти, Ленин аттыг
колхоз—29,1 центнерин, «Искра» кол-
хоз—20,2 центнерин бүдүрүп турар, оон
иштинде «Россия» колхоз тарыч чүс
гектар черге хамаарыштыр 12,9 центер

хаван эдін, Ленин аттыг колхоз—23,8
центнерин, «Искра» колхоз—10,9 цент-
нерин алган.

Сүт талазы-биле деннестирер-даа чү-
ве чок. «Россия» колхоз чүс гектар
черге хамаарыштыр 87 центнер, Ленин ат-
тыг колхоз—230 центнер, а «Искра»
колхоз—358 центнер сүтүт. «Россия»
колхозка инектен-не 2.875 килограмм,
Ленин аттыг колхозка 3.316 кило-
грамм, «Искра» колхозка—3.780 кило-
грамм сүт саап алдыган. «Россия» кол-
хоз чүс гектар черге хамаарыштыр 3,5
инектериг, Ленин аттыг колхоз—8 инек-
териг, «Искра» колхоз—9,9 инектериг.
Гектар черин ахма орутуган: «Россия»
колхозта—1.190 рубль, Ленин аттыг
колхозта—1.900 рубль болган «Искра» кол-
хозта—1.280 рубль.

Ол чүтүн дугайын чугаалап турарың?
Бир эвес силерниң зонаарга колхоз бү-
дүртүңүң багытта эки, дуржулгалыг ор-
ганизацын турар болза, бир эвес кыза
ажыл-агыйын шын, угаангыр чорулар
болза, силер чүртүн кангы-даа колхозу-
биле чарык болган ону ажып тилеп
шылаарыңарын дугайын чугаалап ту-
рар-дыр. (Адыш чаксаашкыны).

Силерниң райондарыңарга кайгамчык
улуг аргалар бар-дыр. Бир эвес бүгү
колхозтарын дээрлерин деннестире чө-
лүр көдүрүңер болурусса, чүрт көдээ
ажыл-агый продукциянын кайгамчык
улуг өздүлгөң болур ийи. Шыны
алырга, эш Коротковтун даргаал турары
Ленин аттыг колхоз—чөмөр чымырның
дургузунда тарымының бүгү шөлүгүн
деннестире ортума-биле гектардан-на 18 цент-
нер тарааны ап келген болган климат
байдалдарының талазы-биле деннестире та-
рымча чок болган 1956 чылда бөзүн гек-
тардан-на 16,3 центнер тарааны алган,
а Чуваш республикамың колхозтарыңа
чүтле 8,2 центнер тараа алынган. Ленин
аттыг колхозка кукурузаның сыңары-
ның болган мочактарымың дүжүл гек-
тардан-на 833 центнер, а Чуваш респу-
бликага ортума-биле—91 центнер бол-
ган. Ленин аттыг колхоз картофелдин
гектардан-на 207 центнерин ажаап ал-
ган, а Чуваш республикамың колхозтары
ниинизин-биле 104 центнерин алган.

Инектен-не саап алдыган сүтү хама-
арыштыр алырга 3.316 болган 1.359 ки-
лограмм болган. Кыза ажил-агыйның
чүс гектар ажилдагы черинге хамаары-
штыр 230, а республикага 50 центнер
сүт алынган, эшти советка деннестире
хамаарыштыр алырга—29,1 болган 9,4
центнер болган.

Колхозтун чедикшилерин чөмөр угаангыр
ажылдагы-биле дыка улуг хемчээлдеп
болган. Колхозта чангыс-ла гектар
чайын алдырган арыг черлер чок. Алдар-
га алыс черлерден даразынгалыг дү-
жүт алынган: кукурузаның ногаан ма-
сазы гектардан-на 461 центнер, карто-
фел—200 центнер азыг, чочактар—
гектардан-на 11,4 центнер болган он-
да ылай. Алдарга алыс черге гекта-
рамың дүжүл гектардан-на 20 центнер
болган барымдал-дыр. Көңүч эки-ди!
Мында эш Коротковтун ачы-хавыламы
улуг. Ол телептик кижиле, ол дээрге күш-
биле эвес, харын угаанын-биле чедип ап
турар кижиле. Эске кижилер база-ла тула-
чокка ажилдап турар, мындажак куду
түнөөдөрүн ап турар, чүс дээрге ботта-
рының ажил-херезин багай билерлер-
ди, боттарының аргаларын багай ажил-
лап турарлар-дыр. Оортан шын түнөө-
дөрүн кылдыр, ажил-агыйын угаангыр
башкаар керек.

Эштер! Эт дугайында айтырыгын ам
онда чилин-биле тургузуп турар бис. Та-
раа бисти дыка деткөөн. Тараа бүдүрерин
кур черлер чокка өргөжөк чуугаа хем-
чээлдерге көндүлгөң болур турар бе?
Болур! Мындажак ону кылырмыңа эвеш
өрттир хей үс-шак болган хей ажил-хе-
ретиңер негетинер турган ийи. Дүжүт-
тү ийн—үш талап билер төлөөдө, чер
ажылынын културалың көдүрер керек
турган. Мындажак ону чангыс—ийн чил-
дар дургузунда чедип ап шылаас тур-
ган. Чер ажилының културалың көдээ
ажыл-агыйын кылып турар кижилерниң
културалынын өздүлгөң-биле кады ка-
дурутуп турары шыныгын. Мындажак ону
бедилдерде материалдыг аргалар база эвеш
ужурут. Заводтарың тулар, көдээ ажил-
агыйга минералдыг удобренилерни бээр
керек. Чөмөр Ленин аттыг колхозта азы
агроном эш Васильева манча чүс чу-
гаалап турган Ворошилов аттыг колхозта
ычмак үнүш-дүжүттүг болур кылдыр
мынчаар албаптар төлөөдө, көңүч хей
чүдүдөрү кылдыр керек. Эш Коротов си-
лерниң колхозуңарын Ворошилов аттыг
колхоз чедип турар, харын чамдык көр-
гүзүңер талазы-биле шагда-ла ажил өр-
те берген.

Тараа бүдүрерин улам ыңай калбар-
тып, дүжүттү бедилтишаан, оон-биле
кады мал ажилынын продуктуларыңа
чүртүн тереңделерин долдур ханды-
рар дөш өт болган сүт бүдүрерин кө-
вүдөдөрүн бирин черегинде тургузар
ужурут бис.

Амы чөвүлел хуралга хей-хей эштер
эки чугааладылар. Мынап-ла, шунту
кижилер чугаалап четипеди. Чамды-
тар чугаалаар чүвенин белеткеп алган-
да болза, чугаалап четипкелер. Ол
дугайында хомулаан керөө чок. Манча
чугаалап четипкөң-да болза, силерниң
дугайында алдар чүлө илдерген эвес,
харын ол алдар шөлүгүн деннестире чо-
руп туржук дөш, боттарыңарын ду-
гайын боттарыңарын суурларыңардан
дашпаар ырак черлерге бөзүн бодалар
кылдыр албаптар дөш, силерниң ду-
гайыңарын паргалга чугаалап түпүп
келген дөш, боттарыңарын шөлүгүн
санаптыңар чугаалап турар.

Сүтү болган эшти бүдүрерин бүгү
хемчээлдер-биле көдүрүңер дөш колхоз
бүдүртүңүң онзагай байдаларын ажил-
лаар керек. Бир кижиле эске кижиле
таарымча чок чүвени кылырмыңа: «Бу-
жур хаваның» деп улугта болган чок
мынчаар чугаалап турар. Ол үлөгөр
чөк эки өгөзөшкенин илгерилең тур-
лар төлөөдө, ону азын сайзыраптай-
дыр херек бис бе.

Бир эвес колхозчулар болган совет кижилер
ажылдакчылары совет кижилер бүрү-
түңгө онзагыт ийн-ийн хаваның се-
мирти азыраан турар болза, ол дээр-
ге улуг тилеге болур ийи. (Адыш
чаксаашкыны).

Мынча хаван эди кайы
хире керек болур ол хире бар болган
турар ийи. Мынчанга үлөгөр домак ба-
за бир азын угаангыр кылдыр ычмак
келер ийи. Хаваның өстүрүп семирти-
ри силерниң талаарың мынча чагай
херек кылдыр савагыңа бээр ийи. Си-
лерниң ол чагай херекче кылдырып,
улам-на хей хаваныңар өстүреринче,
күрүңгө улам-на хей хаван эдін, инек
эдін, сүтү, ак саргалын, сүт продук-
туларың, дүжүт бөрүнче кылдырып тур
мен.

Мындажак эшти болган сүтү бүдү-
рерин көвүдөдөрүн сорулганын силер-
ниң райондарыңа ам-да багай ший-
иретинип турар. Киров областың кол-
хозтары ортумак деңизин 64 килограмм
шунту 144 муң хаваныңарын семирти
азыраан болган күрүңгө саткан. Мын-
чагай ол дээрге саргалыңа эне ажилы
чок деңиз-ди. Эштер кировчулар, силер
дээрге чогуу угаангыр-биле алырга, хаван
оңоларын дужаап турар-дыр силер. Ол
дээрге ажил чок керек, колхозка хоо-
зураакшың-дыр. Дүжүл хаваныңарын де-
ңизин 90—110 килограмм чедирер-
мынча хаван ажилыңа колхозтарың
оругалары дыка эер, ол чорук күрү-
ңгө-даа, колхозтарга-даа ажытып бо-
лур.

Киров областа хой ажилыңа чогуур
кичөөдөй салбай турар. Сөөлүгү ийн
чымырның дургузунда хойларың баш
саны азы эвешкөөн. Ол шын эвес.
Эшти бүдүрерин көвүдөдөрүн база
бир чүтүл кулавырыңа силерниң ки-
чөөдөйлерин угаангырың күзөп тур
мен. Күш-деңгел күдү хой-хей малды-
рын күрүңгө дужаап болган салып ту-
рар. Ол дээрге чидирит-ди, мындай
бурда улуг чидирит-ди. Ол чидирит-
түрүңүң болган колхозтарның эрте-
ажылыңа каражын таарыштырып
турар. Ол айтырыгын шыныгын көрүп,
бедилдер пункттарыңа дужаар малды
шынырын контролга алыр керек.

Эшти бүдүрерин көвүдөдөрүн бай-
гамчык улуг аргаларының дугайын чу-
гааладым, мындажак сүтү бүдүрерин
өстүрүңгө силерде таарымчалыг бай-
далдар база эвеш эвес. Бо ажил-херек-
те чогуур эки түнөөдөр чедип алың-
ган. Мында төлөөдөргө област бол-
ган республикалар сүт бүдүрерин кө-
вүдөткен. 1956 чылда Горький область
инектен-не 1.784 килограмм сүтү саап
алган. Чылда немердес 612 килограмм
болган. А 1953 чылда инектен-не чү-
с 927 килограмм сүтү саап алган тур-
ган.

Арзамас областың колхозтары инектен-
не 1.796 килограмм сүтү саап алган.
Олар немердес талазы-биле горький-
жилерин биче эрте берген, 684 кило-
грамм немердес бергенер.

Мордва АССР-ге инектен-не сүт 1.773
килограмм, а чыл дургузунда немердес
өздө 697 килограмм болган. Ол немердес
өздө силерниң райондарыңарын азы-
нда эң улуг хире-ди.

Киров областа сүт саалдазы инектен-
не 1.480 килограмм, немердес өздө 375

килограмм, тодарагалаарга горькийжи-
лерге болган арзамасчыларга бодаларга,
барык ийн катап эвеш болган. Эвеш-
тир, көңүч эвеш-тир! Марий АССР-ге
инектен-не сүт саалдазы чыл дургузун-
да 316 килограмм көвүдөткен. База-ла
эвеш. Сүт саалдазы Чуваш республика-
даа куду тур.

Чедип алдыган түнөөдөр бистерин
хандырып шылавын билдингир. Бир
инектен-не сүт саалдазы үш муңга че-
дирген эвеш эвес килограммга чедирер
сорулганын боттарыңарың мурунуула
салымыңа чогуур. Ол черле болдунар
аргалыг.

Бир эвес колхозтарга инектер эвеш
болур болза сүт бүдүрерин көвүдөдөр
хоржок. Мындажак силерде керектиң бай-
лазы каныг болуп турарың мынча?
Горький, Арзамас болган Киров област-
тарыңа база Чуваш АССР-ниң колхозтары-
ңа чыл дургузунда инектерин саны ба-
ры көвүдөткөн. Олар дээрге бот-ботта-
рын ажил өрттишпес кылдыр чугаала-
жып алган чүс дег-ди.

Эштер! Мал ажилыңа продуктуларын
бүдүрерин көвүдөдөрүн сорул-
ганын хамыктың мурунда колхозтарга
болган советтарда мал чөмөрүнүн ба-
рында хамаарыш дээрин каш улаа
чугаалап келген мен. Ол дугайын бо
чөвүлел хуралга база чугаалаарын күзөп
тур мен. Силерде мал чөмөр културалы-
ңарын азында онза кичөөдөйгөй уга-
ландырып турар ийн културалар—
кукуруза биле картофель бар. Канчаарга-
да бирин черге кукурузаны, а оң соон-
да картофельди тургузар керек. Вико-
сула хоолуксазы, тимфеовалык клевер,
аманың лопин болган еске-даа ол чер-
гелге еске култураларын чугаалайын
тур мен. Оларын калбак хемчээлдерге
тарып өстүрер керек. Мындажак мал
чөмөр кол, чууга култура кукуруза, а
о мынча картофель болур ужурулу
канчаарга-даа илден-ди.

Силерге кукуруза өтүп болур бе азы
хоржок бе? Манча хей-хей эштер чүс
чугаалаан болган таарымчалыг хары-
мын бергенер. Арзамас областың «Ок-
тябрь 12 чылы» колхозун ап көрүңер.
Ол 1956 чылда 100 гектар кукурузаны
тараан турган. Кукурузаның ногаан ма-
сазының дүжүл гектардан-на—588
центнер болган, а Арзамас областа оңа
дүжүл каш-даа катал куду болган.

Горький областың Жланов аттыг кол-
хозу 40 гектарын гектарыңардан-на 380
центнер кукурузаны ажаап алган. Киров
областың «Политкидичин» колхозу 130
гектарын гектарыңардан-на 350 центнерин
алган. Марий АССР-ниң «Коммунизм
дөш» колхозу 33 гектарын гектар бү-
дүртүңүң-не

В. И. Лениннің Россияға чанып келгени

(Төнчүзү).

Хаяздында көчүгү тогарай көстүп турган. Шалге шымын алган. Ур манаан-мыс Лениндин тайбын, тараа болган чор дугайында өстөрүн диннаан бис. Ленин бисти социалисттик революцияга кыйгырган. Тур чазак чоңга тайбын-даа, тараа-даа, хосталга-даа бербес деп бистиди дыка хөйүгүс билип чоран, мычалла-даа, демиселди билипир болган тогарай протграммасы бисте чок турган. Оон ыңай кыдыр оруктан чорутурул? Бисти үргүчүлө дүрөдип турган айтырып бр.

Буак машина кырында чугаалаан чугааламга Владимир Ильич ол айтырымга тогарай харыны берген, сөзүндө ону бодунуң алдарың Апрель тейстеринге хөжүткөн.

Владимир Лениндин чораны куак машинаның соо-биле бис хоарайың дүңкөтүдүмүзү-биле Кесинская ордуу-че чорупкан бис. Ору мунуңда шалге ханын акып турган бис.

Ол дүе Ленинни база катан көр аас-кежиктиг болган бис. Лениндин чугаала бистиди сөткөй сакгымысты ханы-ойндан хаймындып турган. Дан бажында Нарва заставасына чанып келгеш, көргөн, дыңнаан чүдөлдөргө дугайың аажок хө-режип эгелзөн бис. Озеров ашак мензе чугаалады:

— Кырган Ванька өзүп калган. А бодунуң өзөн тиг алган болган чурттар протлетаржи Иван Васильевич Озеров бардыр.

Ол кайгачык дүе Ильичиниң чугаалам диннаан хөй-хөй ажалчынар «бодунуң өзөн» тып алганнар.

Бүгү Нарва заставасын хайып-ла үнгөн. Цехтерге, куучуку бейдирлеринге, бажың бүртүтүң чаныпга митингилер болуп турган. Чанып бар чораш алаң хөй митингилерге чүе чугаалаар апар бар мен деп райкомдан ажалын чанып кел чораш-ла билип каан мен.

Бир-ле дарганнар чеге меңе улут маса-биле дал берген тартуиниң-солдат Гүзевский биле база үр болбаанда ужура-жы берген мен. Бодунуң эштери-биле калы Гүзевский биске, партияның Нарва райкомунга келгеш шугуловчу-кызыл гвардиялыктар өрөдир талазы-биле шериг инструктору болуп ажалдарыңа бодунуң күзөткөн савалдан. Бистин заводтун Кызыл гвардия-биле ол октябрьнык чепсектиг тура халышыны-нынга, а сөзүндө халааты дайында бол-шевички — Кызыл Армиянык команди-ри болуп ол киришкен.

Ленин анда шын орукту айтып берген.

Ф. А. ЛЕМЕШЕВ,

Путлов заводунуң ажалчыны.

КУАК МАШИНА КЫРЫНГА

Февраль революциянык мунуру чарында бистиди кезебистиди Комендант аэродромунга фини националдыг Иван Куконен деп кижи чедип келген. Ол оон бодунуң фамилияны аас турган ыш-лаш чүе. Куконен — Выборг талзы-нык ажалчынын эки таныр хоочун болшевич деп чүвени удаваанда билип каан мен.

Иван Куконен-биле калы февраль революциянык киришкен бис. Калы демисел бисти чоңшудаткан болган удаваанда өнүктүр апарган бис. Мен ыңчаар партия кезиктүгү аас турган мен, ыңдыг-даа болза, болшевичтерге бүт-ле сөткөй салгымын дуулаадым турган мен.

Партиянык болган ажалын ангынык баштыкчы Ленин дугайында, ол бодунуң бүт ажалдарын күш-ажалын удушту капиталистерин болган помещиктерниң кадыг-дошкуну даралыкың алаан-да хостарынык хөрежте, молчуге болган дарал чок чак нийтилдиг тургуз-арынык хөрежте берип чоруту дугайында хөй-ле чүдөлдөр Иван Куконен мензе аажок өөрүшкү-биле үргүчү-ле чугаалаан чораш.

Апрельдин 3-те эртен дыка эрте Иван Куконен Михайловский манежине калы баарын менден илди. Мен белеңи-биле чөпшөрөйтим. Бистин ыңаар баарымы-тың соруламын орук ара ол мензе чугаалады. Бо хүн Владимир Ильич Ленин кел-ди. Бис Куконен биле куак машина ты-лаш, вокзал баар ужураут турган-дыр бис.

Михайловский манежте Иван Куконен мензе билинмес эштери-биле чугаала-лашкан, өөредиге машинаны ап алган. Ону бисе сөптөр турган. Карбюраторун, тормазын болган эске-даа чамдык кезе-терин солуту турган. Ол-ла чүдөлдөр бис каш-ла шак шитинде Малая Дворян-скаяда мастерскаяларга кылым алган бис. Бистиди бүт-ле чорувус борта будула бер чаккан. Оон үнөр эжи аксын орта бисти түдүп алган, мастерскаяларнык палаты-ныгың ат салган эртиргелзиз бистен негез. Биске калдыг-даа эртиргиле чок

В. И. ФЕДОРОВ,

Аэродром команданык солдамы.

Эрэн районунуң «Кызыл сымды» колхозунуң сакчысы эш Күндөл Долзат эркен ажал-агы чымыл бодунга быжылган иктериниң бирээзинден-не 1330 кг сүтү саап алган. Ам 12 инек саап турар. Эртен чылдың октябрь 1-ден бо чылдың апрель 1-ге чедир саар инек бүрүздөн 410 кг сүтү сагган. Бо ажал-агы чымылда инек бүрү-зүдөн 1330 кг сүтү саарын хү-лзеген ажалдап турар.

Фотоу Д. Седикоттуу.

Улут Октябрга алдар кылдыр

«Тыва тууду» трестиниң комплек-сиди тууду бригаданың кезиктүгү Ок-тябрьнык социалист Улут революция-нык төгүлүгү 40 чыл оюнга күш-ажалчы чак-чаа чедипкиниң ужу-раштыр дөш боттарына алган социали-стик хүлээлгелерин эрестиг күтсөдип туралар.

Ол бригаданың кезиктүгү эртен чылдың октябрыдан 1957 чылдың апрель-ге чедир чуртталганын 8 бажынарын тууду кылгаш, ажаллаа киригенер. Бир бажында-ла 4 аал ишти чурттар-кылар кылган. Ук бажында ам хоор-айнык ажалчы чоннары чурттал турар. Ук бригадада туудулаар эштер Орожа-Кувискаал, Чыгара-оол, Комбуй-оол олар боттарына алган белиткен хүлээлгелерин үргүчү ажыр күтсөдип, туудулаарың чарымын тилекчилери болуп турар-лар.

Анык туудула Кувискаал ам бодунуң тускай эртенги бешки разряд чедир бе-лидип алган, хоочун туудула Комбуй-оол бодунга дөрт чүдү тускай эртенги шиг-дөдип алган: бизанык, дачык, шугула-жур болган суугу кымы. Мурнакчы би-занык эш Комбуй-оол ай санында 1700 рубль чедир ажалдап ал турар.

Тууду бригаданың кезиктүгү бо чылдың март айда тууду ажалдарынык планын 170 хуу кылдыр күтсөткенер. Ол дөргө, Улут Октябрга туудулаар-нык күш-ажалчы беле болуп турар.

Оон-биле чергелештир, тууду брига-данык ажалыңа улут моондалык тавар-ыштыр турар чептерини демдегел-вейи барып болбас. «Тыва тууду» трестиниң хандырылга кидиниңиң началь-нык П. Боронин тууду материалдары-биле комплекслиг тууду бригаданың дыка чепте хандырып турар. Оон түннелинде амгы үеде ол бригадада тууду материал-дары барык үзүлгөн. Тууду материалдары-биле үзүлгелешкен чокка хандыра дугайында туудулаарың чөптү негелде-лини тууду трестиниң эргелелиниң на-чальнык эш Харамов үнөпөр көрбөй турар.

Бир аас тууду трестиниң хандырыл-га кидиниңиң талазында бригаданың ту-дуг материалдары-биле үзүлгелешкен чок хандыра болза, туудулаар ботта-рынга алган социалист хүлээлгелерин апрель айда база эрестиг күтсөдип шы-далар. А трестин хандырылга кидиниң бригаданы тууду материалдары-биле үзү-лгелешкен чок хандыра хүлээлгелер.

Н. ИВАНОВ.

Брак одарда малчыннарже сагыш салыр

Току районунуң «Совет Тыванын 5 чы-лы» көдө ажал-агы артелиниң Таям-лы, Ак-Сукпан, Долбуз, Далим, Эн-Суг дөш ышпаш ырак черлерде малчыннар хүн бүтүнүң эргежок чугула барааннары-биле хандырттымаан.

Колхоз төвүнде магазин эргелечки-ти Базыр, колхоз даргазы Дастай-оол кер-син, шай, тапкы, дус, оттуг ыш болган эске-даа барааннары колхозчуларга дүр-ген чедир дугайында организаствы ажал чорутпай туралар. Хүн-бүтүнүң чугула барааннары колхозчулар колхоз-та магазинден көөп салып ап туралар.

Мал массалык-биле оолдун эгелзеп. Малдың чаш төлү менди алыр, малчи-нары малдан чарыктырбас дөш ырак оларарже дерги садмын организаствы эргежок чугула.

Н. АНАЙ-ООЛ.

ТӨЛЕПТИГ КИЖИЗИДИНЧИ

— Мен Тывага ам ий чыл ажалдап тур мен. Баштайгы чылымда Бай-Тайга районунуң Бай-Тай ортумак школанын аге класстарына башкылан кирип. Ам Кара-Халдун эге школында ажалдап тур мен — деп Зинаида Михайловна чугаалап турар.

Өөредиге чылымны эгелзеп башкы-ларнык школаларже хуваалдан болуп турда, районуга — мен Кара-Хал эге школында ажалдап чорудуп көрүнер, чүге дөргө ырак-уаак чер-дир, ыңаа колхозчу малчыннарын урууларын эртеме өөредип дөш, бодунуң билгелерини бе-рип, ак-сеткилдиг ажалдап мен—деп ол бидириникин кириген.

Ынаар чорудар кижи тыппайын тур-ган району башкынык бидириникиниң улут өөрүшкү-биле хүлээп алган, Кара-Халге ажалдарын күзөп башкынык күзөткөн хандырган.

Зинаида Михайловна бодунуң мунуң-да салган сорулазын чедипкиниң күт-сөдип турар. Ушкү улудунуң түннелинде 2—3—4 класстарың өөредилгелерин түннели эртен ийи улудуңа бөдөргө эки көртүлүгү болган. Ийги улудунуң

түннелинде бөдөргө багай демдеп алган өөренкичлериниң саны дыка кызыр-ла-ган.

Анык башкынык мунуңда салдынып турар сорулазын улут. Чайгы дыптан-газына ол Кызылдың башкы инсти-тутунга заочно киреш, ону заочно доо-зур сорулазын салып алган, экзаменерин дугаарына белекенип турар.

— Калы-даа, калдыг-даа ырак-уаакка ажалдарыңа мензе чалгаарынчыг аас, чүге дөргө мен хөй-хөй билип урулар долганган. Мен оларга быжыг билиги бөөр дөш ажалдап турар мен, а олар менден быжыг билигин шигээдип алы-рын олардажып туралар — деп ол чугаалап турар.

Күзөдө чүдө өөренкичлериниң ор-тузунга алдар-хүдүгү чалаан алган аас, школа коллективи болган Кара-Халдун чурттакчы чону ону билер бол-ган хүдүлгелер. Зинаида Михайловна школада башкыларнык комсомол органи-зациянык секретары.

С. КОМБУЙ-ООЛ.

«Шынын» тускай корреспонденти.

Башкылар хүвүн ыңчаар эрттирбес

Каа-Хем районунуң улус өөредилгези-ниң кидини март 31-де башкылар хүвүн организаствар деп шигитилзеп. Шынап-ла, ол айткан хүннере районуң көдө черлерде турар школаларынык башкы-ларнык чыгып келгелешкенер. Башкылар ону байырдалың хүн кылдыр эрттирер, хө-сүз темага калыг-бир илеткелди ийке-лелериниң дыңнаар, ойнап-хөгдөр болуп турганнар.

Иналзажок март 31-де башкылар хү-вүнде илеткелчи району эргелекчи эш Попков Кызыл хоорайже албанга чораш, келбейн барган. Башкыларнык хөй-пу-руузу боттарынык хүн болбайн барта-нынга хомудулашкан, эргелекчи-биле көрүшпейн-даа школаларыңе чанышпа-нар.

Району эргелекчи эш Попков Кызыл-дан оолдуп чедип, келзе-даа, бодунуң шигитилзип болган туруштуң көргү-сөрүлгө-биле башкылар хүвүн апрель 2-де эрттирерин шигитилзеп. Иналзажок, эргелекчи кээри берге аас хире чер-лерде школаларың директорларыга болган эргелекчилерге айтышкынын бери-п эгелзеп.

— Бисте ам каникул эрттип турар. Өөредиге эгелзеп чедир шоолуг аас үе артыкан болгай. Башкылар хүвүңе олур-жур дөш району чедип-ла. Ам орук баксыраан, барып шылааас бис — деп алаң хөй башкылар боттарынык хому-даларын чугаалааннар. Иналзажок ди-ректорлар, эргелекчилер, өөредиге эр-гелекчилер эш Попковтуң айтышкыны-биле району төвүңге чедип келгенер.

Апрель 2-де, эртенгиңи он шакта, районунуң култура Бажынынга башкы-ларнык хүнү эгелзеп турган.

Башкылар хүнү эгелзеп үеде култура Бажынынга чүдө 50 ажыг башкылар чыгып келгенер. Көдүүдө Сарыг-Сеп-тин ортумак школынык башкылары киришкен башкылар хүнү организаствар

болган эрттиргени башкыларнык району чөүдө хурамыга дөмөлөжир тур-ган. Хураал президиуму, илеткелчи, илет-кел соонда савалдар. Эш Попков району башкыларнык ажалында чедипкини-кери, чептерини чугаалаан. Хүнүн организастваларынык бодоп алганы-биле илеткел соонда савалдар болуп ужураут турган. Иналзажок башкылардан кым-да савал көрбөз. Чүдө СЭП райком-ун секретары эш Москаленко чүе чугаалаан.

Ол аразында башкыларнык аразынга кайтаан чугаалап үнүдзөп:

— Башкылар хүнү аас, анаа хураал-дыр бо. Шынап-ла башкыларнык хүлөп манаан ышпаш, башкылар хүнү олар-нык калыг-бир темага илеткел дыңнаар, хөй массалык оюннар эрттирер хүн бол-баан. Илеткел соонда 30 минута хире кыста концерт, оон улаштыр «Калдонуң кырында херелдер» деп кино чурук үнгөн бо-ла. Иналзажок башкылар хүнү эртен-гиниң 10 шакта эгелзеп, дүште 2 шак ажал чорда доосту берген.

Районунуң улус өөредилгезиниң кидини (эргелекчи эш Попков) районунуң баш-кылар хүвүн шак ыңчаар күдү деннеге эрттирген. Башкылар хүвүн шак ыңчаар күдү деннеге эрттирген чорук — район-унуң улус өөредиге кидиниңиң уруту-газынык ажал-чорудугазынык таарымча-жок стадины, айтырыгы хандыр болуп бөрбөдөн илереткен. «Ода бюджети бе-зин эки организаствар» деп башкылар-нык чөмөлөп чугаалажып турганы база чөптү.

Районунуң удурткучулары баштай сон-гааралыгнан, өскөөр чугаалаарга болбайн барган башкылар хүвүн сөзүндө органи-заствар-даа күдү деннеге эртен, оортан чогуур түннели үлдүрүп, боттарынык ажал-чорудугазынык методун эде өөрө чогуур.

С. ТАМБА.

Саң-хөө чурумун үрөп болбас

Чоннуң хандырылга чүдөлдөрү бөдү-рүп турар мастерскаяларны ажалында улут чептер бар. Ол чептериниң бир-рөөн чүдөд дие, саң-хөөнүң чамгыс аял чүрүмүн мастерскаяларга каржымы-биле үрөп, чагыг кириген чоннуң ажалын чамдык кижилериниң самчылап турары-да.

Саң-хөөнүң чурумун үрөп таварыла-лар малагын Эрэн райоонуң Сары-Буудун сапма дээрар мастерская-да бар болуп турар. Чижэ, сапма дээрар талазы-биле мастер С. Севек райпо баштаар чериниң контроль чогуң ажи-лап алган, чагыгдары квантияны чокка хүлээп албышкан, акказын бодунга ажаллап келген. Бо дугайында тогарай фактыларын илереткен, областың сак кидини Эрэн райоонуң баштаар чер-инче шигитилзеп. Иылдыг болза-даа, рай-по баштаар чериниң талазында амга че-

дир калып-даа хемчегни албаан, а Севек саң-хөөнүң чурумун үрөп үргүчүлөп турар.

Ол ышпаш иылдыг фактылар эске-даа чамдык райполарнык мастерскаяларда бар. Чижэ, Току райоонуң мастерская-нында сапма кылдыр мастер Биряков С эш сапмыктары кылдырыга чамгыс кан-дыг-лаа документ чокка хүлээп алган турган. Чагыгдары квантияны чокка хүлээп ал, саң-хөөнүң чурумун каржымы-биле үрөп турар фактылар Тес-Хем болган Бин-Хем райполарнык мастерская-рында бар.

Чамдык райполарнык мастерскаяла-рында саң-хөөнүң чурумун шак ыңчаар үрөп турарыны фактыларын районнар-нык сак кидистер чогуур үзүңде иле-реткен, буруулап кижилерге хамаары-кан хемчеглерин ап чорудар ужураут.

В. ЧИНОВ.

Социалист хойуларны камгалаар

Чокта чак Өвүнүн район Советиниң сессиясы болуп эркен. Сессияга районо-да социалист хойулу-дурмун камгала-нык дугайында депутат эш Комбуйун илеткелчи чугаалашкан.

Партияны болган чазактың удурту-газы-биле районунуң хойулу-дурмун ор-ганнары — сул, прокуратура болган шагдаа черлери, көдө Советтер эртен үенин иштинде алаан ажалдарын чорудуп белгенин илеткелчи демделзеп.

Иналза-даа социалист хойулу-дур-га темаларына лекция, бөсөдаларын чонуну ортузунга калбарбайн турарында хойулу-дурмун негелдесерин салыпай турар чоруктарыңа районо ам-даа бар болуп турары илеткелден илерзеп.

Районунуң Солгур, Сагым, Дус-Даг кө-дө Советтеринде ийи-чыгыс кижилер-ниң талазында социалист хойулу-дү-

рүмнери хажыдар чоруктарың хөй бо-луп турары сессияга савал берген деп-таттар болган активчилер илерзип ту-ганнар. Иналгы эртен чылым чүдө Солгур көдө Советтин деискаарынык чурттакчылары аныктардан 14 кижи кеминг херектерин харысалгазында оонашкан чорук аныктар ортузунда ки-жилидигелг ажалдык кошкык тургу-тунганын херечил деп сессия дем-делзеп.

Социалист хойулу-дурмунуң чүрү-мун сагып дугайында хойулу-дурмун органнарынык болган Советтерини харысалгазын бедидер, чоннуң ортузунга хойулу-дурмун темаларына илеткелер-ни, бөсөдаларын болган нөмчүлгаларын калбартыр хемчеглерин айткан тускай шигитилзип сессия хүлээп алган.

Д. СПИРИН.

Сууң каналы суднолар эрттиреринге база дагын хостуг

БАИР. (СЭТА). Сууң каналы арыглар талазы-биле ажалдарын шугу доо-дуга-нын соонда апрель 9-та Италияны, Бельгияны, ГФР-ни, Панама, Шве-цияны, Косто-Риканы, Грецияны, Эфиопияны болган эске-даа чурттар-ның туттарың 12 судноларын кавалдан эрттирген. Доктаатынган чурум бугаар ол бүтү суднолар чогуур каадымын египет администрацияга төлзөнер.

«Аль-Гумхурия» солун Сууң каналын арыглар талазы-биле ажалдарын шугу доо-дуга-нынга хамаарыштыр, амдан эгелзеп бо чугула суг оруу судноларын эртенге хостуг деп мунуңуң чүдүлөп биже-эн. Барын талкы күрүнелер тайбыңа ки-жанымыкыны тургусулаан, кавалдан суднолар эрттирериниң айтырымга кри-зист болдурарын чүткүлүг оларалык турарын ол солун биже-эн. Канадап суд-ноларын таарымчалыг эртерин катан тургузарыңа шалтыктаар азы бети дө-ргө-де ону уладыр дээр оларалыкымын-нар Египеттиң болган тайбыңа ыш-пашыдыг эске-даа күрүнелерин күлө-нишкенинниң ажалында үзүлгөн. Еги-петтен Сууң каналын чарып алыр дээр империалист бөдөлдөрүн Египет база үе шалган. Сууң каналының дугайында айтырымга Египет болза, бодунуң бөт эр-сени камгалаарыңе улашкан бажыг политиканы чорудуп турар, ыңчаалан. Египетке ышпашкы таварыштыр дээр Барын чүткүң калыг-даа сүдзөдээр азы оларалыкымыкыны тургусула, ол бодунуң дүрүм бугаар эргелеринден ой-талаас деп ол солун биже-эн.

Араб чурттарын Йеменде төлзөлеринге англи солдаттарын халдаашкыны

БАИР. (СЭТА). Баир радиозунуң дың-таатынган бугаар алырга, чурттуң мунуру талазында байдал-биле таныр дөш ба-за мыда уламчылашкан турар англи агрессияны холбоштыр Йеменде чөдө бер-ген араб чурттарын төлзөлеринге англи солдаттарын халдаашкыны дугайың Йемендин хааны Имам Ахмед алыга дыңна-кан дээрин араб чурттарын лигазынык чингиз секретары Хасуна меделзеп. Эль-Бейданын чамдык англи агрессияга таварышкан районнары төлзөлерин кө-жигүнери көрүп чоруп турган «йе ол халдаашкыны кылган. Төлзөлерин үе-чораш кижилерин ийи кижини өдүрүп калган болган каш кижини балылаан. Тос араб чурттарын төлзөлелериниң политикал төлзөлеринге англи солдаттарын халдаашкыны кылганы араб хөй-ни-тиниң бөдүлтеринге хабы килени болдур-ган. Ол төлзөлерин араб чурттарын ли-газы болза үскелжишкенин тайбың ар-га-биле таарыштырып шигитилзептиң оруктарын тывар сорулга-биле чоруту-п турган. Иналза-даа англи эрге-чагырга болза бодунуң күтүлгө кылдыр полити-казы-биле Англиянык болган араб чурт-тарын аразында харылааларың дүш-күрүлүг чоруп күштелдирер оларал-жып турар ышпаш-тыр деп Хасуна ме-делзеп.

СУД ЗАЛЫНДАН

Сес чылда шиткен

Кызылдың автотранспорт контораынык чөдөчкы Анатолий Федорович Шадрин бо чылдың февраль 22-де Чалаа-алан Кы-зылче орук ара Улут-Хем районунуң Кали-ния аттыг колхозундан ийи, Жадов ат-тыг колхозундан бир кижи олутуп алган. Оон экирин автомашинаны шын башкарып шыдазынга чедирген.

Кызылдан 80 километр чеге чораш, А. Ф. Шадрин машинаны орук хажымы-нык чак туудула. Кабинге олурган кижи машинага бастырып өлгө.

Улут-Хем районунуң улус суу А. Ф. Шадриниң херзөн апрель 5-те көргөн ону РСФСР-ниң кезекче коллексиону 59-3-В чүдүлүгү бир кеззе-биле 8 чыл-да хосталганын казып шигиткен.

Редакторунуң ораканчыы
Т. С. ТАЛГАНЧИН.

Биофильмер тарадырыны
Тыва область конторы
ОБЛАСТЫН ЭКРАННАРЫНЧЕ

ТАИНА
ӘВЭХ ОКАНОВ

ИИИ ОКЕАНЫН ЧАМЫДЫ

деп уран-чечен кинону тараткан.

Эт болгаш дагаа чуургалары белеткээр база садып алыр талазы-биле бирги кварталдың планын Россия Федерациязы күүсеткен

Эт болгаш дагаа чуургалары белеткээр-риниң база садып алырының 1957 чыл-ды бирги кварталында доктаатылган планын Россия Федерациязы күүсеткен. Эртен чылдың ол-ла үзүңде болзага эт 1,4 катан болган дагаа чуургалары 1,